

Planificar territori

La Generalitat de Catalunya ha decidit aparcar el Pla Estratègic per l'Ocupació de les Terres de l'Ebre després de gairebé any i mig d'haver-li sigut lliurat per l'equip redactor vinculat a la URV. L'elaboració del pla havia comportat dos anys de treball, un cost de 140.000 euros i la participació de diversos agents socials del territori. No és la primera vegada que la societat civil es mobilitza en demanda de millores.

Josép Bayarri Raga

El fet de no disposar d'institucions territorials pròpies i la manca de reconeixement superior han dificultat sempre l'èxit de les propostes nascudes a les Terres de l'Ebre. Malgrat tot, sempre ha existit consciència de que calia exigir-ho. Durant el franquisme, la política estatal s'adreçava a potenciar les capitals de província. Les Terres de l'Ebre no entraven en aquest pla i l'abandonament de les administracions (estatal i provincial) era escandalós. Així i tot, des del territori es plantejaven propostes. El 1962 s'aconseguí crear un Consell Econòmic Sindical —el primer d'Espanya fora de les províncies—, que va constituir un destacat instrument per promoure la millora de les estructures agràries i els equipaments al Delta i culmina en l'anomenat Plan de Saneamiento del Delta.

El 1972, arran de l'aprovació de les nuclears d'Ascó i el projecte de nous embassament sobre l'Ebre a Xerta i Garcia, es va constituir la CARE (Comisión de Apoderados de la Ribera del Ebro), amb entitats representatives de la comarca per oposar-s'hi. Es va aconseguir evitar els nous embassaments, però les nuclears van començar les obres el 1974 malgrat les protestes. El mateix 1974, el ministeri d'Obres Públiques presentava el projecte de gran transvasament de l'Ebre a Barcelona. A Tortosa va nàixer-ne una àmplia mobilització en contra, amb els sectors econòmics i les organitzacions agràries de la comarca, i es constituí l'anomenada Comissió dels 33, que va aconseguir aturar-lo igual que, trenta anys després, la Plataforma en Defensa de l'Ebre va aturar el Pla Hidrològic.

Paral·lelament, sectors de l'oposició democràtica, a l'entorn d'una comissió integrada pels col·legis professionals i la Cambra de Comerç, van aturar (1974) la revisió dels plans urbanístics de Tortosa que pretenien operacions especulatives de gran volada. Dos anys després, una mobilització similar va paralitzar el projecte de pla d'urbanisme d'Amposta. També des d'aquest sector es va crear l'Assemblea General d'Entitats de la Vegueria de l'Ebre, que aplegava 52 associacions de les quatre comarques, i el 1977 va aprovar una proposta amb les bases per planificar el territori i el seu desenvolupament futur. La pressió sobre els poders polítics va fer possible l'elaboració de l'anomenat *Estudi d'alternatives* (*Estudio de alternativas de aprovechamiento del río Ebro y de desarrollo socioeconómico y protección ecológica del valle*), finançat per la Diputació de Tarragona. La creació del Consell Intercomarcal de les Terres de l'Ebre, obra del president Tarradellas (1978), va donar un marc polític i jurídic per fer efectiu l'estudi i la gestió d'un pla d'accions prioritàries, que, en bona part, seria la base de les actuacions del govern de la Generalitat a la zona en matèria de dotacions infraestructurals i serveis i del qual derivarien importants projectes com l'eix viari de l'Ebre, entre d'altres. El projecte, però, va diluir-se durant els anys de govern de Jordi Pujol.

El 1993, el conseller Artur Mas va promoure la creació de l'Institut per al Desenvolupament de les Comarques de l'Ebre, que el 1999, a partir del Pla Estratègic elaborat pel PSC (1997) a iniciativa de Pasqual Maragall, va esdevindre el Pla Territorial i va marcar les línies d'actuació derivades del mateix. L'Idede, a qui per definició corresponia gestionar aquest Pla, es dedicava a organitzar festivals de cinema i exposicions itinerants que ben poca cosa tenien a veure amb la planificació o el desenvolupament. El resultat final fou, novament, el fracàs del projecte. Ara és el Consell Econòmic i Social, vinculat a l'Idede, el que ha d'assumir que la Generalitat, de la qual forma part, suspenga l'aprovació del darrer Pla de les Terres de l'Ebre i, aquesta vegada, amb un cost més que respectable. Planificar les Terres de l'Ebre és com la cançó de l'enfadós, que no s'acaba mai perquè mai no comença. ■

L'Idede, com el seu Consell Econòmic, és com una mena de mòmies vivents, incapaces de fer reeixir les seues propostes.